

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dem pošiljana:

Vse leto f. 4.
Pol leta „ 2.
Četrt leta „ 1.

Pri oznanilih in tako tudi pri „poštnicah“ se plačuje za navadno pristopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 kraj
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezno številko se dobivajo po 8 kr. v tabakarnicah na Starém trgu in v Nanski ulici.

Dopisi naj se pošiljajo vrodništvu* naročnina pa opravniku „Soča“, št. g. Andreju Tabaj-u Via Canonica N. 8 v št. Roku v Gorici.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delavcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri opravištvu.

Nemški ljudski učitelji nasproti avstrijskim škofom.

Sestavlja se vspeored predmetov, ki se imajo obravnavati pri glavnem shodu vseh nemško-avstrijskih učiteljskih društev dne 7. in 8. avgusta t. l. v Zatecu (Saaz), sklenil je centralni odbor nemško-avstrijske učiteljske zadruge predložiti občnemu zboru sledečo resolucijo, da jo potrdi:

„Nemško-avstrijska učiteljska zadruga, varovaje svojo strokovnjaško stališče, izreka se v imenu vseh nemških učiteljev v Avstriji proti terjatvi škofov, katero so v imenu vseh avstrijskih škofov objavili v seji šolske komisije gosposke zbornice državnega zbora dne 12. marca 1890, da se vpeljejo spremembe na ljudski šoli. Učitelji kot zvedenci, trdijo da s tim, da so v Avstriji primorani vsi otroci šolo obiskovati, se ne krati nobenemu po osnovnih ustavnih državni postavah zagotovljena verska prostost in svoboda vesti, bodisi katerega koli verospoznavanja, torej tudi katoličanu ne. Otroci, ki so dolžni šolo obiskovati, poučujejo se v sedajnih javnih ljudskih šolah ne le samo v vednostih in ročnostih, ki so potrebne za časno življenje, temveč vzgojujejo se tudi po versko-nravnih načelih, kar jih vsposoblja, da dosežejo svoj časni in večni namen. Da je to res, ne more zanikati nobeden, kedor opazuje brez predsodkov zmoter veljavnih šolskih postav, uredstvo šolskega nadziranja in delovanje učiteljev na sedanji ljudski šoli. Iz tega stališča, ne odstopivši za pičico od vodila osnovne državne šol-

ske postave dne 14. maja 1869, stavi nemško-avstrijska učiteljska zadruga terjatvi avstrijskih škofov to le protiterjatev:

1. Potrebe sedajne dobe in državna korist tirjate interkonfesionalno jednotno šolo, v kateri naj se podučujejo in vzgojujejo otroci skupno ne glede na verospoznavanje posameznih.

2. Vsled tega in na podlagi in v zmislu osnovne ustavne državne postave namestijo se lahko kot učitelji na vsaki ljudski šoli osebe kateregakoli verospoznavanja, samo da dokažejo, da so zato vsposobljene, kakor to državna postava zahteva.

3. Pravico učitelje na javnih ljudskih šolah namestiti ima edino le državna vlada v soglasji onih, ki šolo vzdržujejo. Ne sme se nikakor dopustiti, da bi se kaka druga oblastnija v to vtikala.

4. Na javnih ljudskih šolah naj poučuje veronauk postavljeni učitelj dotičnega verospoznavanja. Svetni učitelji bi se smeli le kot pomočni učitelji veronauka svojega verospoznavanja vporabiti; razume se, da le tisti, ki dokažejo, kakor postava zahteva, da so vsposobljeni za učitelje veronauka. Podučevanje v vseh drugih predmetih je neodvisno od verospoznavanja učencev. Vmevno je pa samo ob sebi, da se ima pri podučevanju kolikor toliko ozirati tudi na verospoznavanje pozamesnih učencev in vse izključiti in odstraniti, kar bi znalo verski čut pozamesnega žaliti in kar bi se ne vjemalo sè spoštovanjem, dolžnemu vsakemu verospoznavanju.

5. Javne ljudske šole in odgojevališča ljud-

skih učiteljev nadzoruje edino le državna oblastnija.“

Posel, da to resolucijo pojasni in utemelji pri glavnem shodu nemško-avstrijskih učiteljskih društev, poverili so profesorju Tomberger-u v Novem Mestu pri Dunaji.

**

Avstrijski knezoškofi in škofi so v nedavno razglašenem skupnem pastirskem listu razjasnili, zakaj da zahtevajo katoliške šole za katoliške otroke, na katerih naj podučujejo edino le katoliško vzgojeni učitelji. Ta izjava potegnila je židom in njih somišljenikom-liberalcom krinko z obraza.

Zato slepijo sedaj še bolj kot poprej v svojih brezverskih novinah lahkovrno čitatelje, da novodobna šola ne izpodkopava vere. Navedena resolucija učiteljev, ki je le posnetek židovsko-liberalnih tirjatev, kakor jih kažejo dan na dan njihovi listi, ne zdi se na prvi pogled novarna versko-nravniki vzgoji. Kdor jo pa bolj pazljivo bere, spoznal bo, da učitelji tirjajo:

1. Popolnoma brezversko šolo, v kateri naj postanejo otroci mlačni in nemarni za verske dolžnosti.

2. Otroke naj podučuje in nadzoruje vsak, da je le zato sposoben. Nekateri menda še vedno peče, da je bil neki židovski učitelj na Dunaji posvarjen, ker je, nadzorovaje v katoliški cerkvi otroke, s hrbotom proti aliarju obrujen, med povzdigovanjem zijale po cerkvi pasel.

3. Cerkevni predstojnik katoliške občine ne sme oporekati nameščenju učitelja, ako bi bil še tako nemoralen in slabega vedenja; so

LISTEK.

Črtice o popotovanji v sv. dežele.

(Dalje).

Nam Avstrijcem tako dobro dè, ako je iz obilnih darov cesarske rodovine cerkev tim veličastnejše postala. Patrijotičen Avstrijec obrača s srčnim veseljem oči na velikanske sreberne svetilnike, kakor tudi, ako obilne cerkvene obleke cerkev kinčajo, ki so zaznamnjana z dvoorlam in pa z grbom naših cesarjev od Karola VI. in M. Terezije sem do našega sedaj vladajočega premilostljivega cesarja F. Jožefa. V tej cerkvi vidiš malo angelsko kapelo. V tej kapeli sta dva altarja: sv. Joakimu in sv. Ani posvečena. Tretji je nadangela Gabrijela. Prelepe svetilnice so v tej kapeli, med temi je tudi edna prav lepa in draga, katero je prepobožni grof Chambord daroval. Te svetilnice razsvetljujejo svetišče in obenem vhod v dve stopnji nižej ležečo jamo „Oznanenja“. Nad mesticem „Oznanenja“ je prečuden altar z lepim obokom, nad katerim stoji skrivnostne besede: „Et verbum cura factum est“. Na tem altarju sim bil tako srečen sv. mašo peti. To dobroto sem dožan Avstrijski Dinastiji, katero se v Orientu sploh neizrečeno čiala in vsled tega tudi vsakega avstrijskega državljana.

Poleg velik. altarja je vhod v oddelek stanovanja, kjer sta sv. Jožef in mladi Jezus bivališče in prenočišče imela. V tem delu je tudi altar sv. Jožefa in na tleh bereš besede: „Et erat subditus illis.“

Da je bila leta 1291. od tam prenešana v Tersat in potem v Loreto pri Ankou na Laškem, to se je takrat godilo glede na gnusobo mohamedansko, da je Bog drugo mesto sveti M. hiši odločil kjer bi nebrojno ljudi z milostmi obdaroval.

Najstareje znamenje sta dva stebra iz kamna (granit) od časov sv. Helene, ki je prva cerkev sezidati dala, ter tako zagotovila mesto, kjer sta Marija in nadangel Gabrijel stala, ko je ta sv. oznanilo prinesel.

Morda 5 minut od tu obiščeš tesarnico sv. Jožefa, sedaj cerkva.

Dalje obiščeš grško zedinjeno cerkev, kjer je poprej sinagoga bila, v katero je Jezus šestokrat v soboto zahajal.

Tako najdeš starodavno cerkev nezedinjenih grških kristijanov. Spod te cerkve izvira voda, katero vodovjak Marije imenujejo, ki je odmi izvirek v Nazaretu. —

Zapustiti je treba tako lep in zanimiv kraj, kraj svetih skrivnosti ter dalje proti Jeruzalemu se pomikati.

Po 2¹/₂ urah hoda iz Nazareta, po precej dobri poti dospemo k nekemu kastelu (trdnjavi), katerega so v času križarskih vojsk Templarji napravili. Mu rečejo et Fulch t. j. Bcbji grad. Od tu zopet malo uro pridemo k podnožju gore Djebel Dahi (mali Hermon 550 m.). Skoraj na gori je slonelo mesto Najm, od kterege ti je gotovo iz sv. Evang. znano, da je G. Jezus po poti proti mestu gredè, srečal spremstvo z merličem, ki je bil edini sin matere vdove. Jezus vkaže nosačam vstaviti se, ter mrtvega na tla položiti, in on reče: Mladenič vstani. Dal ga je materi.

Pot po kateri je Jezus hotel srečati in vzbuditi mrtvega mladeniča, ki je bil Bogu in ljudem priljubljen, je zginila, od mesta je komej kak ostanek debelih kamnov. V razvalinah najdeš nekako stanovanje, podobno hrtovinuovo, kjer prerevno biva turška družina, skoraj tik lepa, še precej velike cerkve, katero so l. 1881. oo. Frančiškani sezidali. Zopet razvidno kam stavijo vbogi sinovi sv. Frančiška tiate miloščine, ki se berejo posebno na veliki petek s prislovom za božji grob. Za dobrotnike se vsake 3 mesece ena sv. maša bere: Se ve Frančiškani pridejo tje iz Nazareta 5 ur hoda.

Osupnil nas je na isti poti škelet Dromedarja, ki je neki tam cerknil; hyene in šakali so ga do golih kosti pojedli ter tam pustili. Čez 4 metre široko pot zagradil je škelet tako, da je bilo komaj mogoče naprej. Cerkevnik omenjene cerkve na mestu kjer je G. Jezus mladenča k življenju obudil, je turk one družine. On varje, snaži, odpira in zapira cerkev. Ima cerkvene ključe, je nekako služabnik cerkveni, dasi nima ne krsta, ne reda (vratarstva). Tako se naj dobrotljivi Bog da služiti od kterege koli. O dežela, ti v več ozirih rodovitna. Kristus je najprvo tam nebeški blagor vsojal, da bi ga ljudje gledali in višvali. Ko se po rodovitni planjavi oziraš, ki se precej zunaj Nazareta na onej strani proti Hermoni vleče, deloma le sem ter tje z žitom obsejani, večina pa kaže trnje in osat, pa tako mogočno se vzdiga in na kviško dviga iz tako rodovitne zemlje, da se večkrat, posebno kjer se pot nekoliko zakrivi, ne vidi ne kovanja ne kojnika. Pri tej priči sem se mislil; tu bi pristojali naši Štanderžnje, Rupanji, Mirenoi, Vertojbanoi, in tudi Prvačkovo, Dornberžanje in vsi kmetje, go-

ve da bi nameščenega tudi posvariti ne smel, ker tak učitelj bi ga pozneje še ne pozdravil več, razun kadar bi ga nameščenost otrok spomnila, kako da se ima vesti olikani človek.

4. V šolch, kjer katoliškemu duhu ni mogoče povčevati veronauka, smeli bi postopno vsposobljeni učitelji poučevati veronauk svojega verospoznavanja, n. pr. protestantovski, razbojniški ali celo židovski veronsuk. Iz posebnega ozira pa se ima opustiti in odstraniti pri poučevanju vse, kar bi znalo žaliti srski čast pozamesnega učenca. Zaradi jednega člena v razredu odstraniti se mora podoba križanega Izvoščarja, zaradi jednega protestanta ne sme se moliti „angeljevo češčenje“.

In vse to tirjajo učitelji na podlagi osnovne ustavno-državne šolske postave dne 14. maja 1869. Avstrijski škofi pa, akoravno od Boga postavljeni, da pazijo na njim izročeno šredo, ne smeli bi opozoriti na pretečo nevarnost, morali bi jo prekrivati vse že provzročeno zlo.

Da pa niso nemško-avstrijski učitelji osamljeni nasprotniki verake šole, svedoči nam svojedobna strastna agitacija nekaterih slovenskih učiteljev proti podpisovanju za Lichtensteinov šolski predlog, ki je nameraval to, kar sedaj škofi zahtevajo v svoji izjavi.

V.

„Pro Patria“ razpuščena.

Že v zadnjem našem listu omenili smo na kratko razloge, zakaj da je vlada društvo „Pro Patria“ razpustila. Odredba sl. ministerstva za notranje zadeve, se katero je društvo razpuščeno, slove:

Nepolitično društvo „Pro Patria“, katero razširja svoje delovanje po svojih podružnicah po Tirolskem, Primorskem in Dalmaciji, je pri svojem občnem zboru v Tridentu, dne 29. junija t. l. na predlog člana Dr. Karola Dordija jednoglasno in pri občnem odobravanju sklenilo, da se izreče soglasje in najsrčneje čestitke Rimskemu društvu Dante Alighieri, kakor tudi njega predsedniku Bonghiju.

Ker je natorično, da postopa Rimsko društvo „Dante Alighieri“ avstro-ogerskej monarhiji nasprotno in ker se da iz raznih pojavov — katere se more poizvedeti iz italijanskih listov — posneti, da so naponi tega društva naperjeni direktno proti avstrijskemu državnemu interesu, je torej društvo „Pro Patria“ po svojem gori omenjenem sklepu pokazalo, da goji poleg

riške okolice. Le sejati ali saditi bi jim bilo treba in raslo bi jim vsega ko bi le gledali. Samo bojim se, da jim čas predolg ne bil zaradi premalo dela. Za živeti bi jim ne zmanjkalo; vedno bi jim ostajalo. Zapravljati bi jim ne bilo priložnosti, zapiti in zaigrati tudi bi jim ne bilo mogoče, ker tam ni hotela (gostilne), ne krčme, ne kavarne. Tadi vino bi zlo pogrešali; trto bi si morali komaj nasaditi. Pa ko bi rodila in mošt presladki jim ponudila, bi je morda preobilno srkali in bi jih sladka in močna tekočina prevečkrat, kot nekdanj Noeta pod klop zamahnila. Tedaj imeli bi v onih krajeh preveč dobrega in ravno zato bi se hudo pokvarili in bolj in bolj pa do brega Boga pozabiti. Vseled tega dasi vam moram tiste kraje silno hvaliti, vam hočem vendar raj avetovati: tam ali tu bodite, kamer vas je previdnost božja položila. Obdelujte zemljo, molite, božje zapovedi spolnajte, svoje otroke v strahu božjem odgojajte. Vi delajte, sejajte, orajte, kopajte, Bog vam bude poslal dežja in solnce v dotičnem času, na tistem kraju zemlje, kamor vas je položil.

Zemlja je tam res taka, da kakor sv. pismo pové, se tam med in mleko celi; pa tudi koliko krvi se je tamka prelilo! (v planjavi Egrelon). Križarji, judje, muhomedani in kristjani vse se je tolko, vse se je bilo, grozno veliko jih je tam grob našlo, in se več ni vrnilo. Tako da se rabi izrek od te velike planjave: „Tisti dan boče žalost v Jeruzalemu enak žalosti pri Adarremu, na planjavi maggedonski“ (tako se je pri Judih planjava imenovala).

(Dalje prih.)

v pravih označenih šolskih smotrov tudi druge in sicer politične tendence, katere bi se mogle celo zadevati ob določila kazenskega zakonika.

Taka neobjavljena in nepatrijotična tendencija družbe „Pro Patria“ pojavila se je tudi s tem, da je odbor, ki se je ustanovil ob priliki občnega zbora društva „Pro Patria“ v Tridentu in kateremu je bil na čelu predsednik podružnice v Tridentu Dr. Karol Dordi, rajši opustil naproseno in dovoljeno okrašenje mesta z zastavami, nego bi bil ugodil zahtevi policijskega komisarjata, da se mora na odličnem mestu izobesiti tudi edna zastava v avstrijskih državnih barvah.

Z ozirom na te oduošaje spoznalo je ministerstvo notranjih zadev na podlagi §. 24 postave dne 25. novembra 1867 drž. zak. zaukazati razpuščenje društva „Pro Patria“.

Pri razpuščenju društva je vlada postopala jako prizanesljivo. Odr. dno sl. ministerstva notranjih zadev dne 10. t. m. izvršilo je sl. namestništvo še le po dokončanem šolskem letu iz vsmiljenja do nedolžnih otrok, ki so obiskovali šole, katere vzdržuje društvo. Da bi bila vlada razpustila društvo precej po občnem zboru v Tridentu, zapreti bi bila morala tudi vse od društva vzdržane šole med šolskim letom, in tako bi bili otroci zgubili jeden celi tečaj, ako ne morča celo leto šolskega pouka.

V pravih razpuščenega društva označeni smoter je šolski in sicer, da skrbi društvo za poduk šolske mladine v maternem (italijanskem) jeziku ondi, kjer je prebivalstvo mešano. Kako da je društvo svoj smoter spolnovalo, nam je vsem še predobro v spominu. Italijanom pač ni bilo treba braniti svojih narodnih pravic, ker jih jim nobedem ni krtil. — Namen društva bil je raznaroditi Slovane na Primorskem in Nemce na Tirolskem. Zvabili so v svoje šole, posebno pa v otroške vrte, kelikor so le mogli otroke druge narodnosti z obljubami, darili itd. Da so jih več vdobili, dajali so nekaterim hrano in obleko, — vse to nikakor ne iz človekoljubja, temveč, da bi bolj in bolj širili svoj vpliv in pripravili prebivalce godne za rešeno Italijo.

Italijo niso združile vojskne zmage. Skušali so sicer se prekucijami v l. 1830-48, a spodletelo jim je. Gojiti so začeli narodnostno idejo v šolah povsod po istem načelu; kolovodje so bili med seboj porazumljeni in v tesni zvezi. Ko se jim je dozdevalo, da je prišel vgodni čas, raztrobili so po celi Italiji: „dan rešitve je napočil“, in edna pokrajina za drugo se je združila. Ostalo je pa še nekoliko Lahov na avstrijskem, ki bivajo na Tirolskem, Primorskem in v Dalmaciji pomešani s Slovani oziroma z Nemci. Ker teh pokrajin ne morejo celoma italijanske proglasiti ter jih z Italijo združiti, poslužili so se sredstva, ki sicer polagoma ali vendar gotovo pripelje do cilja. Ustanovijo društvo pod krinko nedolžnih šolskih namenov v „obrambo italijanske narodnosti“, v resnici pa, da zatira Slovane in Nemce, da odtuji otroke maternemu jeziku, onim italijanske narodnosti pa vzbudi nevgasljiivo poželjenje po združenju z Italijo.

Vender tukaj naznačena pot uvidela se jim je prepočasna, zato je društvo vporabljalo šolski zmotor le kot zagrinjalo, za katerem je gojilo politične protiaavstrijske tendence. V imenu društva „Pro Patria“ prirejali so veselice v dobrodejne namene, pri katerih se si vršile vsakovrstne demonstracije. Družili so se z naj bolj zagriznenimi irredentovci v Italiji, ki neprestano hujskajo proti Avstriji. Postali so bili že tako oholi, da svojih zlobnih namenov kar več prekrivali niso. Očitno so že kazali, da „Patria“ (domovina) jim ni več Avstrija marveč Italija, da ne pripoznajo več čeno-rumeno zastavo kot državno, ampak belo-rudečo-zeleno. Ker vlada ni precej po občnem zboru v Tridentu proti društvu postopala, so že bili gotovi, da jim spregleda tudi te demonstracije. Vlada pa je končno vendar pokazala, da ne trpi, da katerikoli društvo škili čez čeno-rumene avstrijske

mejnike, bodisi proti severju ali proti jugu. Bil je pa tudi skrajni čas zato.

V.

Dopisi.

V Gorici, dne 23. julija. (Izv. dop.) Zadnja „Nova Seta“ objavila je sledečo:

Z Dunaja smo dobili v zadnjem trenutju pred sklepom lista od jako verodostojne strani naslednje veselo sporočilo:

„Peticijs vseh slovenski županstev in župnih uradov, katere so se sklenile in na pristojno mesto odposlale po neutrudnem delovanju „Katoliško-politične Čitalnice“ v Čepovanu, imelo bodo za zdaj vsaj deloma povoljen uspeh, kajti uplivi kraji so zdaj precej pri volji ustreči opravičenim željam slovenskega naroda. S prihodnjim šolskim letom se bodo skoraj gotovo vsaj nekateri predmeti poučevali v maternem jeziku. Slava vrlji čitalnici v Čepovanu, slava našim zavednim županstvom in župnim uradom!“ — Bog daj, da bi se ta vest tudi izvršila, da napočijo tudi naše gimnazijski mladini in narodu boljji dnevi!“

Nam sicer ni znano, kako zveze ima N. S. v merodajnih krogih na Dunaju, vendar pa menimo, da se resnici bolj bližamo, ako trdimo, da je ona vedeno vest zajela iz bližnjega vira v Gorici, ker nam je znano, da je došel dotični ministeraki razglas gimnazijskemu vodstvu že konec meseca junija, in da je bil objavljen gg. profesorjem z dostavkom, da ima reč ostati tajna. No, sedaj se je pokazalo, koliko časa so dotičniki tajnost varovali. Če bi se bila stvar objektivno objavila, ne bi mi nič opaziti imeli, ali ker se zasluge za dozejo vsaj začotka vpoljanja narodnih paralel na goriški gimnaziji pripisujejo izključljivo le peticijam slovenskih županstev in župnih uradov, ki so bile sklenjene in odposlane vsled prizadevanja „katoliško-politične čitalnice v Čepovanu“ nam se vidi potrebno stvar nekaj pejasniti.

N. S. se bo gotovo še spominjala, da je letos v dobi razprave državnega proračuna v državnem zboru očitala našemu državnemu poslanou, zakaj ne interpeluje naučnega ministra, da spolni obljubo njemu storjeno — kakor je trdil pri volilnem shodu v Rihenbergu dne 25. avgusta 1889 — vpeljati z šolskem letom 1890 slovenske paralelke na Goriški gimnaziji.

No sedaj, ko je naučni minister začel spolnovati našemu državnemu poslancu dano obljubo, ne pripisuje N. S. temu poslancu nikakih zaslug, ampak ona pripisuje vse zasluge le zgoraj uavednim peticijam, in se noče spominjati peticij, ki so bile odposlane že preje od političnega društva „Sloga“ in celo od dež. zbora goriškega, in tudi ne resolucij, ki so se sprejemale po predlogu istega našega državnega poslanca leto za letom v državnem zboru.

To je ravno metoda N. S., da zatajuje vsako delovanje našega državnega poslanca, njihove govore in pridobitve, ker so jej ujevove zasluge za gmotni in duševni blagor našega naroda le trn v peto, in o njem le tedaj kako besedico črhne, ako ga hoče dregati, dražiti, grajati in mu kaj očitati, ne gledé na to, ali je graja opravičena ali ne, ravna je se po načelu „calumniare audacter, semper aliquid haeret“.

W.

Iz Trsta 20. julija. V Trstu imamo, kakor znano, samo 5 farnih cerkev. Narbolj obširna je fara Novega Sv. Antona. Pod to fare spada po zadnjem ljudskem številjenju 43.551 prebivalcev. Da bi se velikim neprelikom v okom prišlo, nameravali so že davno sezidati v okrožju te fare, ki nima nobene podružnice, še eno prostorno cerkev ter preobširno faro v dve fari razdeliti. Kedor je pa imel kedaj se zidanjem nove cerkve kaj opraviti, ta ve koliko zaprek da treba premagati, preden se postavi vogelni kamen. Opravičeno je torej veselje občinarjev o taki priliki, in sv. cerkev sama vabi vernike, da se tegi dneva veselijo, ko vogelni kamen gijljivimi obredi slovesno blagoslovlja.

Tudi v Trstu za novo cerkev v Rocolu premagati je bilo treba silnih zaprek, to temveč, ker podjetje niso podpirali zato v prvi vrsti poklicani. Se je, ko je blagi gospod De Seppi velikodušno daroval zemljišče, na katerem bi se nova cerkev zidala, sestavil se je stavbeni osek, kateremu je načelnik baron Alber ž. Glastätten in podpredsednika: baron Toni-celli in vitez žl. Machtig. Stavbeni osek dal je napraviti načrt novi veličastni cerkvi in prevdarek stroškov. Nabirati so se začeli prostovoljni darovi in nemornemu delovanju stavbenega odsaka zahvaliti se imamo, da smo večeraj dne 19. t. m. obhajali redko cerkveno slovesnost: blagoslovljenje vogelnega kamna novi cerkvi v Rocolu na čast sv. Vincenciju Pavlanskemu.

Že na predvečer, v potek, bila je cela okolica okrašena. Posebno prebivalci v ulicah Setto Fontane, Medja, Manzoni okrasili so svoje hiše s zastavami

in mlaji. Na večer bile so vse ondote ulice razsvi-
tjene in praznično oblečeno ljudstvo se je kar v pro-
cesijah po njih sprehajalo. Včeraj jutro dopolnili so
okrašenja ulic, po katerih je vrelo že dolgo pred do-
ločenim časom več tisoč ljudi proti prostoru, kjer se
je imela vršiti slovesnost. Prostor je bil ves okrašen,
posebno oni, kjer bo stal glavni oltar. Na tem mestu
postavili so provizoričen lesen oltar pod baldakinom.
Okol oltarja postavljene so bile naj bolj krasne ek-
sotične cvetice, na obeh straneh pa klopi za zastop-
nike raznih gospodk.

Ob določenih uri zberejo se: dvorni svetovalec
vitez žl. Reya, kot zastopnik c. kr. namestnika, G. M.
baron Komers, pristanski poveljnik Semsey v spram-
stvu nekaterih višjih uradnikov, namestniški svetova-
lec žl. Krekich, podpredsednik municipija dr. Dom-
pieri kot zastopnik župana, nekateri mestni svetovalci,
vodja magistrata Gandusio, nekateri udje kupčijske zbor-
nice, vsi člani stavbnega odseka, nekateri uradniki av-
strijsko-ogerskega Lloyd-a, zastopniki vseh bratovščin
in katoliških društev se zastavami, in neštivilno od-
ličnih gospodk.

Pročelju nove cerkve nasproti je zavod Alber-
tinum. Tu so se zbrali: mil. škof dr. Glavina, korarji
stolne cerkve, veliko drugih svetnih duhovnikov in
nekateri OO. kapucini. V lepem sprevedu pada se od
tu duhovščina na prostor, določen za novo cerkve.
Mil. škof v pontifikalni opravi blagoslovi naprej leseni
križ, ki ostane na mestu, dokler se zidanje ne zvrši,
v znamenje, da je znanprej ta prostor sveti kraj. Pri
oltarju na epistolski strani blagoslovi na to vogeljni
kamen, potem ko je vložil v votlino na pergamentu
pisano sporočitev nove cerkve in po nekoliko kova-
nega denara, ki je sedaj v rabi. Ko so ploščo, s katero
so votlino zaprli, izdelali, so načelniki raznih uradov
po trikrat s srebrno kladivo nanjo potrkali in vo-
gelni kamen so vložili na določeno mesto. Med tem
svirala je vojaška godba cesarsko pesem.

Na to odmoli duhovščina litanije vseh svetnikov
in gre v sprevedu okolj; mil. škof škropi z blago-
slovljeno vodo prostor za temeljni zid. K sklepu od-
služi sv. maša, med katero je godba svirala cerkvene
melodije, konec maše pa ponovi cesarsko pesem in
duhovščina vrne se v Albertinum. S tim bila je do-
končana cerkvena slovesnost.

G. c. kr. namestnik pisal je stavbenomu odse-
ku, da obžaluje, da se slavnosti ne more vdeležiti,
in zagotavlja, da bode podpral vsestransko to delo.
Mil. škof je blagoslovljenje vogelnega kamna za šes-
sto farno cerkev v Tratu telegrafično v Rim nazna-
nil. Odgovor slove: sv. Oče poleluje blagovoljno na-
prošeni apostolski blagoslov ulom stavbnega odseka
in vsem, kateri bodo z milodari pripomogli, da se
dozida cerkev na čast sv. Vincenciju Pavlanskemu.

Politični razgled.

Dne 31. t. m. bode v Ištu na Gorenjem
Avstrijskem poroka Njeg. cesarske Visokosti
nadvojvode Frana Salvatorja z Nje cesarsko
Visokostjo nadvojvodinjo Marijo Valerijo, hčerjo
našega cesarja. Škof v Lincu, dr. Doppelbauer,
kateri ju bo poročal, izdal je prelepi pastirski
list, v katerem naroča, da se ima povodom tega
veselega dogodka opraviti po vsej škofiji slovesna
sv. maša s zahvalno pesmijo: „Te Deum lau-
damus“. Povdarja v listu posebno to, da vsi
lojalni avstrijski narodi vesele se presrečno
slavnosti v cesarske obitelji našej in prosijo
Božjega blagoslova visokima novoporočencama.

Državni zbor snide se koncem okto-
bra, ker mora poprej dolenje avstrijski deželni
zbor, ki se skliče v začetku oktobra, rešiti novi
Dunajski občinski pravilnik. Državni zbor torej
tudi letos ne bo imel časa, da bi rešil pravo-
časno budget in zopet bode treba provizorija.

Dr. Rieger. Olomuški list „Pozor“ je za-
dnje tedne dosledno napadal dr. Riegro zaradi
češko-nemške sprave. Te dni je dr. Rieger ime-
novanemu listu poslal pismo, v katerem piše
med drugim: „Vest moja je mirna, če ne prej,
po smrti me bodo pravično sodili. Namen je, da
bi vsi dosedanji voditelji českega naroda odstopili.
Ali pa se bode narodu bolje godilo brez orga-
nizacije, brez voditeljev? Ali ne priča zgodovina
o slabih nasledkih slovanske nesloge? Ali se ne
zbirajo slabejši okolu močnejših? Ne govorino na
svojo korist — star sem že 72 let in mislim
stopiti s političnega torišča — a nesreča bi bila,
ko bi bil naš narod brez organizacije, brez vo-
diteljev. Če je bilo naše vodstvo slabo in če so
se zgodile napake, kriv je narod sam, njegova

je nesreča, da si je izvolil take voditelje, ker
boljših ni imel, ali jih ni znal najti. Zakaj nima
naš narod nekaj Napoleonov, Bismarckov in Ca-
vourjev! Bog mi je priča, da bi mu jih privo-
ščil, in ne tacih pritlikavcev, kakor smo mi.
Vendar je nespametno goldinarje metati skozi
okno, dokler nimamo tisočakov in milijonov. In
pri Vas na Moravskem je enaka. Pražak je bil
vrl voditelj, tudi Šrom je moder mož. In če ta
odstopi, ali imate več mož, ki ga morejo nado-
mestiti? Popolnoma neresnično pa je trditev, da
nismo ničesa dosegli. Celu najhujši naši nasprot-
niki med Nemci priznavajo vsestranski naš na-
predek.“

Nemci in sprava. Izvolitev Heinri-
chova v deželni šolski svet je močno razburila
češke Nemce. Bati so se jeli, da se bode mej
Čehi pokazal velik upor proti spravi, kakoršno
so dogovorili na Dunaji. Za spravo na podlagi
jdnakopravnosti, kakoršno zahtevajo mnogi Če-
hi, Nemci ne marajo. Jeli so zatorej pretiti, če
se jeseni sprava ne dožene, da se ne vdeleže
deželne razstave v Pragi. Ukrepajo celo, da sami
priredè svojo razstavo v kakem nemškem mestu
na Češkem. Čehi se tega pretenja ne bodo ustra-
šili. Če se Nemci razstave ne udeležè, res de-
želna razstava ne bode kazala popolne slike
obrtunje češkega kraljestva, pa bode zaradi tega
tem pomenljivejša, ker se bode v njej jasno vi-
del napredek naroda češkega. — Listi
poročajo, da poslanec Heinrich ni še odložil man-
data za češki deželni šolski svet. Politiki je po-
slal pismo, v katerem pravi, da se ni nihdar
klanjal poveljam nemškega vodstva na Češkem,
ker ni iskal sebe, temveč koristi naroda. — Iz
Prage se poroča, da se ta teden snidejo zaupni
možje nemške stranke, ki se bodo posvetovali o
sedanjem položaju v češkem taboru.

Za deželnozborske volitve na
Gorenjem Avstrijskem izdal je osrednji volilni
odbor konservativne stranke obširen volilen ok-
lic, na katerem je nad 1000 podpisov. Tudi
na Nižje Avstrijskem izdala je konservativna
stranka svoj oklic.

Volitve volilnih mož na Koro-
škem vrše se ugodno: po najnovejših poročilih
zmagala je narodna stranka v Vovbrah, Grebi-
nji, Škocijanu in Rikarju. Nedeljski volilni skod
v Klečah pri Beljaku bil je sijajen. Navzočih
je bilo nad 100 posestnikov-volilcev. Volitev
volilnih mož za Prevalje prestavila se je pa v
zadnjem trenutku na dan 4. avgusta, ko se je
prvotno jmela vršiti že dne 23. julija.

Tirolski nemški liberalci —
hoteči potolažiti Italijane — prišli so na čudno
idejo, da bi se poleg deželnega zbora ustanovila
tudi dva okrožna zbora. Toda Italijani niso za-
dovoljni s takimi polovičarskimi naredbami, kajti
zahtevajo vse ali pa nič.

Rim. Poročalo se je po listih o vožnji
sv. očeta ter razlagalo o njej tako in tako. V
pojasnjenje tega dogodka piše rimski dopisnik
„Vaterlandu“ mej drugim to-le: . . . Popolno
neresnično je poročilo, da ne gré ta pot po
vaticanskem zemljišči. Kdor je bil od 1870. l.
v vaticanskih muzejih ali v slavnostnih razsta-
vah, spominjal se bode, da se pride okoli cerkve
sv. Petra najprej do vrat in skozi te na malo
dvorišče, od koder gredo vozovi skozi nasprotna
vrata v papeževo palačo. Pri zadnje imenovanih
vratih stražijo Švicarji ter pazijo ob jednom
tudi prva vrata, pri katerih ni nikake posebne
straže. Z zgoraj imenovanega dvorišča gré pot
med vaticanskim obzidanim vrtom in med pa-
peževo palačo, po katerem hodijo obiskovalci
arhiva in muzejev. Na imenovano pot je vsa-
kemu dovoljeno stopiti, celó vozovi in kočije se
ustavljajo ob poti ter čakajo svojih gospodov.
Vendar je pa ta pot in imenovano dvorišče po-
polna opravičena last sv. očeta. Kajti čez noč
stražijo Švicarji tudi pri vnanjih vratih, pri ka-
terih ni, kakor smo že omenili, čez dan nikake
posebne straže. Blizu teh vrat stoji v bregu pri
papeževem vrtu poslopje za kovanje denarja.
Skozi to poslopje pelje vhod v Vatikan. Pri

tem poslopji je italijanska straža oddaljena od
švicarske straže le kakih sto korakov, torej
lahko vse opaža, kar se godi pri švicarskih
stražnikih. Poveljnik straži pri zadnje imeno-
vanem poslopji pa ni častnik, kakor trdi „Tri-
buna“, temveč priprost vojak in straža obstoji
sploh le iz treh mož. Ko se je bila raznesla
govorica o nameravani vožnji sv. očeta, hitel
je italijanski policijski nadzornik k italijanski
straži, da bi bil poizvedel, kaj in kako ter po-
ročil brž višjim oblastvom. Vojak, ki je stal
tedaj na straži, je odgovoril na vprašanje, da
je prišel voz iz palače, v katerem ste sedeli
dvo osebi, in sicer ena v beli obleki. Videl je
tudi prezentujočo švicarsko stražo in pokleku-
jočo na kolena, na kar jih je blagoslovil oni v
beli obleki. Tu si je mislil: To utegne pa „il
signor Papa“ (sv. oče) biti; toda prej, ko si
je mogel dobro pomisliti, oddrčal je voz proti
vrtu, in on ni mogel pravočasno prezentovati.
In kak hrup so zagrali na to italijanski vladni
listi, da je sv. oče „prestopil vaticansko zem-
ljišče ter stopil na italijansko“. Kje je pač
vzrok temu? Odgovor na to vprašanje je kra-
tek: Italijanska vlada se hoče polastiti še va-
tikanskih muzejev. — Taki so ti nenasitni, brez-
vestni Lahoni. Vse bi radi dobili za svoj itall-
janski čevclj. Na severu in vzhodu sllijo v
Avstrijo, v svojem osredji pa do papeževega
imetja. Pomnili pa naj bi, da krivično blago
nima teka.

Bismarck in Avstrija. Bismarckovo
glasilo „Hamburger Nachrichten“ je nedavno
objavilo članek, ki nas še bolj potrjuje v več-
krat izraženem prepričanju, da Avstrija le tlako
dela Prusij. Članek se glasi:

„Ako ima trodržavna zveza namen, Rusijo
odvrčati od Avstrije, naloga je Nemčije kot
prve države v zvezi, da vedno posreduje med
Avstrijo in Rusijo. Da se to more z vspehom
zgoditi, mora Nemčija sama vzdrževati prijateljs-
ke razmere z Rusijo; Rusiji sovražna Nem-
čija ne bi nič opravila v Peterburgu. Kdor
skuša razrušiti dobre razmere med Rusijo in
Nemčijo, škodi ravno oni koristi trodržavne
zveze, za katero mora Nemčija skrbeti. Fana-
tični, neprevidni nasprotniki Rusije v nemških
časnikih dajo naj si dopovedati, ako bi se spol-
nila njihova želja in bi Nemčija avstrijske ko-
risti na Balkanu zagovarjala proti Rusiji, takoj
bi Nemčija pala s stopinje voditeljice trodržavne
zveze ter bi jo vodila Avstrija. V istem tre-
notku, ko bi se Nemčija sprla z Rusijo, po-
stala bi odvisna od Avstrije. Tega pač noben
rodoljub ne more želiti svoji domovini. Ko bi
Nemčija le enkrat ustregla Avstriji proti Ru-
siji, skrbela bi avstrijska diplomacija, da bi ji
morala vedno služiti. Z Rusijo bi se spril in
moralo bi se zanašati le na Avstrijo, sedaj pa
imamo prosto roko in vsled vojaške moči tudi
vodstvo trodržavne zveze. Sedaj mora Rusija
gledati, da ne spridi svojih razmer z Nemčijo
s takimi zahtevami, ki bi Nemčiji ne bile všeč;
ko bi pa Nemčija za Avstrijo sprla se z Ru-
sijo in bi se morala zanašati le na Avstrijo,
mogla bi Rusija tako premeniti svojo politiko,
da bi se utegnila celó z Avstrijo sporazumeti
nad našimi glavami in na našo škodo. Kaj bi
Italija storila, to bi bilo bolj odvisno od An-
glije ali Francije. Skratka: diplomatsko-vojaška
škoda za Nemčijo bi bila velika.“

Tako torej govori „pošteni nešetar“. Ako
so to v resnici Bismarckove misli, o čemur pa
ne dvomimo, potem vémo, pri čem smo. Bi-
s m a r c k j e l e s tem namenom sklenil zvezo
z Avstrijo, da je nam zvezal roke in postavil
našo državo v drugo vrsto, Avstrija torej še
prosto ne bi smela obravnavati z Rusijo brez
vednosti pruske gospóde v Berlinu! In zato
nam je treba vedno novih milijonov za orožje,
da nam Prusija ukazuje proti Rusiji, ki nam je
bila zvesta zaveznica v turških in francoskih
bojih, ki je državo rešila proti revoluciji in bi
nas tudi l. 1859. in 1866. ne bila zapustila,
da se ji Avstrija l. 1854. ni pokazala toli ne-

hvalečno. To je torej trodržavna zveza, katero so tako proslavljali v državnem zboru, za katero pa se mi nikdar nismo mogli ogrevati.

Bolgarija. Iz Sofije poročajo tamošnji listi: Sultanova narodna (trade), vsled katere bodo dobili Uesküb, Köprülü in Ohrida v Macedoniji bolgarske škofo, razglašena je bila te dni. Ta sultanov korak je napravil najboljši vtis na Sofijo, kakor sploh na vso Bolgarijo. Bolgarski politični listi vidijo v tem velik napredek Stambulove vlade, ter trdijo, da bo vplival pri prihodnih volitvah v sobranje.

Anglija. V Londonu se je osnoval te dni mejnarodni kongres v pospeševanje svetovnega miru. Kongresa se bodo vdeležili zastopniki angleških, ameriških, francoskih, danskih, avstrijskih, italijanskih in španskih miroljubov.

Domače in razne vesti.

Dan poroke nadvojsodinje Mar. Valerije. hčere presvetlega cesarja, 31. julija bo v stolni cerkvi v Gorici postifikala maša, katero bodo služili sami prevz. knez-nadškof.

Presviti cesar daroval je v polporo po todi poškodovanim občanom v Galiciji 4000 gl., in občanom na Tirolskem, katerim je mraz in sneg poljske pridelke vničil ali jih je voda poplavela pa 3000 gl.

Naš prevzvišeni knezonadškof odpeljal se je v ponedeljek 21. t. m. v Ljubljano, da obišče prevz. knezoškofa Jak. Missia in se je vrnil dne 22. na večer v Gorico. — Vsi ljubljanski korarji poklonili so se mu skupno.

Izd zrelostnih izpitov na tukajšnji gimnaziji natananjamo, kakor smo obljubili, danas. Vseh osmošolcev bilo je 32; jeden se ni oglasil k maturi, 5 jih je pa odstopilo po pisni maturi. K ustni preskušnji prišlo je torej 26 javnih učencev in privatist: Parisi Rudolf iz Trsta.

Imed vseh 27 vdobil je spričevalo z odliko samo: Staudinger Gustav iz Pazina, 15 jih je spoznanih za zrele in med njimi vsi 4 gojenoi malega semenišča: Ciguj Josip iz Malovš, Korsič Janez iz Solkana, Pacher Janez iz Bolca in Petarin Alojzij iz Š. Lovrenca pri Moš. Nadalje: Debene Rajmund iz Montone v Istri, Dominko Nikolaj iz Pevme, Guresch Richard iz Gorice, Kren Janez iz Trsta, Munič Mihael iz Idrije pri Bači, vitez Pajer Benč. iz Gorice, Ritoša Avg. iz Visinade v Istri, 21. Ritter-Zahony iz Gorice, Stella Josip iz Gradišča, Winkler Avgust z Lokvi in Parisi Rudolf iz Trsta. 11 jih je pa propadlo, in sicer 6 za celo leto, 5 njih pa sme iz enega predmeta ponavljati preskušnjo.

Že zadnje omenili smo, da je bila izpraševalna komisija nenavadno stroga. Nekateri odbrujejo tako strogost, nam pa se zdi kazen vendar prehuda. Dvanajset let narmanj trudi se mladenec vstrajno, že ima svoj načrt, kako se bo nadalje pripravljati in znanosti popolnil, ki so mu potrebne v stanu, za katerega se je odločil, — in naenkrat mu je pot do daljnega izobraževanja preprečena za jedno celo leto. To mori duh, mladenec potlačen zgubi veselje do učenja. Izpraševalna komisija morala bi tudi nekoliko prevdariti, koliko pomeni eno leto zgubljen v mladosti. Ako mladenec v nižjih razredih eno leto zgubi, večinoma še pridobi, ko ponavlja, kar se ni prvokrat naučil. Kaj pa naj ponavlja in v kateri razred naj se vpiše oni, ki je gimnazijo zvršil? Da bi bilo vsaj vsem, ki so propadli, pripušeno ponavljati izpit po dveh mesecih!

Govori se, da so profesorji vgovarjali deželnemu šolskemu nadzorniku Leschanofsky-u, ki je kot predsednik izpraševalne komisije vspeh izpita pozamesnih maturantov razsojeval. Navedli so, da kot profesorji, ki so osem let mladenče podučevali in torej zmožnosti pozamesnih bolje poznajo, kot g. predsednik, ki jih danas prvokrat sliši, pač naj bolje spoznajo, kedo zadostuje postavnim tirjavam in kedo ne. G. deželni šolski nadzornik ni dal pregovoriti se.

Volitev župana v Šmartnem bila je večeraj 24. t. m. Voljena je bil prejšni župan g. Mužič s 14 glasovi proti 8; zmagala je tedej amerna stran-ka proti vsem naporom nasprotnae. — Čestitamo!

Dva avstrijska podanika, inženirja Gersona in Mejorja so mej Adabaserjem in Eskisederjem ugrabili in odpeljali čerkeski roparji, zahtevajoč od nju 3000 funtov turškega denara edškodnine. Zarad tega predložila sta baron Calice avstro-ogerski in Radovitz, nemški poslanec visoki Forti identično noto, v kateri povdarjata, da se taki dogodki čisto ponavljajo, da torej treba najstrožjih korakov zarad

lastnega vglada in v interesu tujcev, ki zapajod na javno varnost svoje meči posvečujejo deželi. Major bil je precej izpuščen, da prinese odškodnino, Gersona so roparji v gore odpeljali — vendar pozneje tudi izpustili.

Otroški vrt na Greti. Da bi Slovani, ki so krivi razpusta „Pro Patrie“ (tako je pisal „Il Piccolo“) ne obogzelali z nabranimi zaeski, katere je policija pobrala iz pušic po krčmah in kavarnah itd. sklenili so Italjani reklamirati potom protesta one zneske. Otroški vrt na Greti so pa takoj ponudili me-tui delegaciji, katera je soglasno sklenila, da vrt prevzame. Predlagala bode potem mestnemu zboru, da se vrt odpre kot matina šola, dokler ne bode ustanovljeno novo društvo.

Nesreča. Dne 23 t. m. se je kopala v Ipavi v Renčah neka M. Š., deklica 18 let, v družbi še dveh drugih njenih tovaršic, kar se nagloma iz plitve vode pogrezne v neki rov, katerih je v Ipavi veliko, in ni je bilo več videti. Tovarišci sta klicali na pomoč, z pomagati ji niste mogli. Izvlekli so jo še le po dolgem iskanju mrtvo iz vode. Z pet nauk, da dekleta naj se kopajo doma, ne pa v rekah. Kdor ne zna plavati, naj se hodi v vodo.

15. t. m. sta se skoz Gorico nazaj v Rim vrnila sv. Očeta odposlanca, Monsignor Meszeczynski in grof Mattei, koja sta bila na Dunaj prinesla kardinalska kape Dunajewskijemu, knezoškofu v Krakovu in bratu našega ministra finančnih zadev, katero mu je Njih veličanstvo presviti cesar 30 junija t. l. v cerkvi sv. Št. fana v nazočnosti mnoge sijajce gospode na glavo položil. Visoka dostojanstvenika vozila sta se na Dunaj čez Pontebo — sv. Mihael in Bruk.

Po dokončani slovesnosti na Dunaji spremita sta prevzvišenega kardinala v Krakovo, kjer sta bila pričr sijajnega sprejema od strani Krakovčanov.

Navzoča sta bila tudi pri navdušenih slovesnostih povodom prenašanja ostankov Poljskega narodnega pesnika Mickiewicz-a. Hvalila sta prekrasno narodno nošo Poljskih velikašev, kakor tudi sploh znano pobožnost Poljcev. Pa tudi iz družih kronovin mile nam Avstrije, nesla sta naj bolje vtise se seboj v Rim. Vsa navdušena sta bila od krasote dežel, skoz katere sta potovala, močno sta hvalila uljudnost, postrežljivost in prijaznost avstrijev, spoštovanje do duhovščine, dostojno vedenje po cerkvah in versko življenje, ki je v Avstriji še doma.

Iz Idrije se nam poroča, da je bil župan in izvoljen obdespoštovani gospod Franz Didič, posestnik in mešan v Idriji. Volitev, katero je vodil gospod okrajni glavar Dell-Cott, bila je 19. t. m.

Novo izvoljeni gospod župan je značajan in moder mož, bil je že veliko let odbornik in svetovalec in bode gotovo vse storil, da se naše mesto povzdigne.

Predsednika francoske republike splatil je dne 14. t. m. neki Jacobs, ker je nanj vstrelil s prazno nabitim revolverjem. V preiskovatnem zaporu spoznali so, da je Jacobs slaboumen.

Iz Madrida poročajo dec 15. t. m. Včeraj so streljali vojaki in Mauresi na delalce, ki „štrajkajo“ in veliko njih ranili. Večina fabrik v Mauresi je zaprta; 8000 delalcev pohaja.

Na Izlanskem pojavila se je hripa (influenza) ter se naglo širi. Bija se posledic te bolezni na otoku tem bolj, ker so vmirali v prejšnjih letih ljudje za to boleznijo v tako obilnem številu, kakor drugod za kolero. Leta 1843. umrlo je od 57.000 prebivalcev na otoku 2000. leta 1876. blizo 1500 ljudi.

(Priateljem slovenske glasbe). Ako dobim le toliko naročnikov, da se tiskovni troški pokrijejo, izdasi hočem III. zvezek „Skladob + Avgusta Armina Lebanu“. Naj mi torej gospodje, ki se mislijo naročiti na te skladbe, naznačijo to z listnico. Iztis, obsegajoč moške in mešane zbere ter divni samospjev „Vojak,“ stal bode 40 kr., po postr. 45 kr.

Janko Leban, učitelj v Avberu p. Štanjel pri Sezani.

OZNANILO.

Dne 22. t. m. podam se iz Gorice v Kobarid, kjer ostanem do 29. t. m. Slavnemu občinstvu se priporočam, da dà o tej priliki svoje slike po meni narediti. Fotografir. bi na željo sl. občinstvo tudi poslopja in pokrajine.

MAREGA, fotograf v Gorici.

Častitim naročnikom.

Brez hrupa, pohlevno, v skromni obleki je zahajal dve leti „DOM in SVET“ med Slovence. Polagoma je rastel ter s tem dokazal, da njegov izdajatelj ni delal na „slepó srečo“. Letos se je nepričakovano oblekel tudi v ličen plašč, češ, naj bi mu nihče ne očital, da se tako siromašno upa med daljni svet. Pa se to ni dovolj. Ko se je ob novem letu prav pošteno predstavil občinstvu ter ga je doletela marsikatera hvala, prevzel ga je nekaj napuh. Posebno ga je bolelo, ko so ga primerjali drugim listom in dostavljali: „Zal, da nima slik“. In pogumen je naš mladič dovolj, da je že pred nekoliko meseci sklenil: s slikami se hočem okrasiti, naj velja kar hoče. In evo ga! Danes se Vam predstavlja kot ilustrovan list; podal Vam je že zadnjič prilogo in danes je pravilno ilustrovan, kakor hoče biti z božjo pomočjo in pomočjo blagih prijateljev in nadalje.

Izdajatelju pač ni treba udarjati na veliki zvon in razglašati, da se je že od začetka poprijel svoje izbrane naloge z vso resnobo trdnega značaja; pač mu ni treba zatrjevati, da se hoče i nadalje z jekleno voljo povspenjati do svojih vzorov. Da, vzorom bode služil naš list in v nemal Slovence za prave vzore, storil bode duševno in gmotno, kar bode mogel. Zato se trdno nada, da bodo Slovenci izdajatelja vsestransko podpirali. Pa tudi prasi naj v ljude, naj ga rojaki ne zapusté. Kar mu bode izročili, rojaki, bodisi duševno, bodisi gmotno, vestno bode položil — to trdno obeta — na oltar mile nam domovine.

„DOM in SVET“ stane na leto 2 gl.

Ured. in uprav. Dom in svet-a.

(JAKO ZNIŽANE CENE)

Coppag & Skert

Glavna Zaloga

Semeniške ulice 12.

obča poznata trgovina knjig, murtin, muzikalij in papirja

Podružnica

Na Travniku 14.

v Gorici.

Priporoča slavnemu občinstvu svojo pomnoženo zalogo uradnega, listonega, tiskarskega in zavojnega papirja.

Največa zbirka vradnih, šolskih, risalnih in slikarskih potrebščin.

Mnogobrojna zbirka mašnih in molitvenih knjig.

Trgovcem in prekupcem še poseben odbitek

(TOČNA POTREŽBA)

Izdajatelj in odgovorni vrednik: M. KORSIČ. — Hilarijanska tiskarna v Gorici.

Št. 31.

V Gorici, 1. avgusta 1890.

Tečaj XX

SOČA

VISOKA POROKA.

Povodom vselega godú poroke najmlajše hčere

Nj. Veličanstva, našega ljubljenega cesarja,

in sicer

Njene cesarske Visokosti Nadvojvodinje

MARIJE VALERIJE

rojene 22. aprila 1868,

z Njegovo cesarsko Visokostjo Nadvojvodom

FRANCOM SALVATORJEM

rojenim 21. avgusta 1866,

ki se je godila včeraj 31. julija 1890.

prinašajo vsi avstrijski listi toplo pisane čestitne članke.

Tudi nam, ki gotovo nič manj gorko ne čutimo a veseli dogodek, ki se vrši v družini naše ljubljene in slavne cesarske hiše, je ta slavnostni dan dajal priliko, da smo vsi Slovenci, kar nas je, do Najvišega pošiljali nekaljene prošnje, naj On da Svoj blagoslov obema visokima poročenima, naj bode ta zakon izvir sreče in slave Njima in ob enem blagodejne zadovoljnosti preljubljenim nam cesarskim Starišem visoke Neveste.

21 AVGUSTA 1866

22 APRILA 1868

AVSTRIJA

TOSKANA

Razglas.

Z današnjo številko prevzela je Hilarijanska tiskarna v Gorici upravništvo „Soče“. Narocnina in naznanila naj se torej zanaprej pošiljajo Hilarijanski tiskarni v Gorici.

Upravništvo „Soče“.

D. Rieger odstopa.

Dne 24. julija razveselile so se zopet enkrat vse stranke na Češkem, ker vresničila se je srčna njih želja. Vsled najvišjega sklepa presvitlega cesarja osnuje se že bodoče šolsko leto češka bogoslovna fakulteta na vseučilišči v Pragi. Naj lepša pridobitev Čehov v zadnjih desetih letih je pač njih narodno vseučilišče, ki se ravno z bogoslovno fakulteto popolni.

Osnovi bogoslovne češke fakultete upirale so se začetkoma cerkvena oblastva, zlasti pokojni nadškof kardinal knez Schwarzenberg, ki ni želel, da se cepijo bogoslovne študije po narodnostih. Ko je knezonadškofijski stol zasel grof Schönborn, podpiral je narodnega voditelja dra Riegra, ki se je ves čas prizadeval, da v dobi češki narod popolnoma neodvisno vseučilišče za vse fakultete. Po milosti presvitlega cesarja dosegel je tudi to.

V dobi zadnjih deset let dosegli so Čehi za svoj narod toliko in takih pridobitev, da se celo inozemski čudijo. Češki narod imel je pa v tej dobi voditelja, ki je nevstrašno zahteval izpolnitev narodovih pravic, ob enem pa ni zahteval, da ima narod tudi dolžnosti. Za to podpiral je Dr. Rieger sedajno vlado v vseh skupnodržavnih zadevah. Narod bil mu je tudi hvaležen do zadnjega časa. A ko se je dr. Rieger potegoval pri razpravi v deželinem zboru za češkonemško „spravo“, razupili so ga mladočehi za izdajalca naroda. Napadali so ga od tistega časa sem vsestransko. V napadah na dr. Riegra odlikuje se posebno olomuški list „Pozor“.

List je bil prej eminentno katolišk, konservativn, visoko dvigajoč zastavo dr. Riegra, a prelevil se je h krati v lažiliberalno glasilo, odkar je prešel iz rok gosp. prof. Demla v lastništvo tiskarja Jos. Kramarja. Gosp. Kramar, ki je v najožjem sorodstvu z gosp. dr. Riegram, začel ga je grditi in psovati. Ni toraj čuda, da se je dr. Rieger vžalil, ter poslal izdajatelju „Pozora“ pismo, v kojem pravi, da namerava odstopiti iz političnega torišča, ker mlajši nehvaležni svet ne pozna žrtev, katere so doprinašali starejši, da so dospeli do onih pridobitev, katere zdaj mlajši uživajo in ker ga peče nesloga, ki bo narod privedla, da ostane brez organizacije in brez voditeljev.

Pismo je bilo sicer zasebno, vendar se pojavljajo znamenja dan za dnatom, da se bode sivolasi, dvainsedemdesetletni bojevnik za narodna prava umaknil kmalu v zasebno življenje. Nijeden odkritoserčen prijatelj naroda se ne more sprizajzniti s to mislijo, da ima postati resignacija dosečajnega narodnega, — jedinega voditelja istina, in sicer v — prehodni, kritični dobi.

Da bi bil dr. Rieger odstopil pred tremi leti, pomilovali bi bili, — pravi „Čech“ — korak njegov, toda nikoli bi ga tako hudo ne občutili, kakor ravno zdaj! — Danas, ko se položaj za naš narod mrači in nimamo sposobne osebe, ki bi mogla s polnim zaupanjem prevzeti težki nalog voditelja v narodu našem, z obžalovanjem čujemo vest o bližnjem odstopu dosečajnega našega voditelja.

Kaj vse je za nas dr. Rieger storil, le predbro vemo; in če se hoče neprijatelj njegov o tem prepričati, ozre naj se nazaj na leto šestdeseto, ter premirja ono dobo z današnjim na-

predkom in narodnim razvitkom. To so deloma vspehi moža, ki je nesebično delal vse svoje dni v prosep in blaginjo češkega ljudstva.

Da nismo pod njegovem vodstvom v Cislitvanji postali drugi Madjari, to ni dr. Rigrova krivda. Imeli smo pač Deaka, ali nijednega Andrassyja, in kdo more za to? Da, nam je nedostajal mladosten, sličen mož, neobičajne nardarjenosti, velike enerzije, in imajoč neobičajno zaupanje — korone! Manjkala nam je zraven tega osamljenost in madjarski narodni ponos; obratno je narod porajal v tej dobi odpadniške petolizune in zavednejši živeli so življenje svoje v sanjah neplodnega husitizma.

Ali more zato voditelj naroda, pripravljajoč se k odhodu? More li on za dunajsko poravnavo, ki je delo vlade, in bi bilo postalo še usodnejše za nas, da bi se ne bili deležili dotičnih konferencij?

Vsi Čehi brez razločka strauk težko prenašamo dunajska poravnanja, in bolje bi bilo, da bi do tega ne bilo prišlo; moremo li in smemo za to kamenjati moža, ki je z izgubo lastne svoje popularnosti izpulil iz njih ost, pretečo naši narodni osobitosti?...

Kakor mora leze torej zdaj na naš vprašanje: Kdo bode po Riegrovem odhodu sposoben ovladati vajeti narodne organizacije? To vemo, da neplokicanih voditeljev našlo bi se dosti — a pravega težko. Motrimo mladočeške odličnjake brez vsakoršne zlobe. Dolgo bi lahko zbirali, toda izmed njih bi ne izvolili nobenega. Ozrimo se na staročeške prvake. Le malo število je teh mož, a tudi med njimi bi ne našli moža, ki bi nam nadomestil častitljivega starino. Samo v vrstah češkega historičnega plemstva našel bi se sposoben namestnik; toda kdo bi prevzel tako težak nalog, nadejaje se, da bode prej ali slej zoper njega povstal mladočeški tisek?

K redni narodni organizaciji treba neizogibno osobnosti, koja bi predstavljala narod; anarhija je popolnoma izključena iz pojma organizacije. Riegrov odstop pomenjal bi preobrat v razvoju našega narodnega življenja in vsakega rodoljuba navdaja bojazen pred bodočnostjo.

Mi pa se nadejemo, da bo najnovejša pridobitev dra. Riegra toliko vpljivala vsestransko, da dr. Rieger omečen na prošnjo vseh dobro mislečih, ostane še nadalje voditelj češkemu narodu.

Katoliška reakcija.

Katoliško gibanje v današnjih dneh namerja preustrojiti celo politično in socijalno življenje v duhu sv. katoliške cerkve. Novo življenje in živo gibanje med katoličani ni „reakcija“ v navadnem pomenu, kajti katoliška cerkev ne reagira, ni povratek k srednjemu veku, kakor trde nasprotniki vseh barv in vseh narodnosti. Dasi bi nam moral biti srednji vek nekak ideal v mnogem oziru, n. pr. gledé vere, katera je gospodovala v javnem in privatnem življenji; dasi je vredno, da bi se posnemale nakatere srednjeveške naprave, vemo vendar-le prav dobro, da ima vsak čas svoje potrebe, in da se moramo tudi po teh ravnati. Novo življenje in gibanje v katoliškem prebivalstvu stvari si geslo: Principi katoliške vere in pravnosti morajo prodreti v modernem življenji. Moderna država, moderno življenje odtujilo se je katoliškim principom in katoliška „reakcija“ ima namen, da pripelje človeštvo v edino rešilno zavetje sv. katoliške cerkve. Geslo katoliške „reakcije“ je pravim katoličanom naravno, potrebno, razumljivo, novodobnim omikancem ali narobe-omikancem pa nekaj nevarnega, strašnega. Novodobni omikanci nečejo sprevidevi, da moramo v vsem življenji dajati prednost najsvetejšemu Bogu, nečejo razumeti, da mora razsvetliti ono temo, v kateri tavajo, nebeska, večna luč; ne razumejo besed: „Illuminare his, qui in tenebris et in umbra mortis sedent“. Ako bi razumeli te besede, bi ne tavalii v temi nevednosti, ampak obrnili bi svoje oči k luči življenja. Vidimo zdaj, da bi bila „katoliška reakcija“ prava, koristna in zdrava revolucija, katera ne namerja oprostiti človeštva le greha ampak tudi onih nevarnosti, katere preté dandanes javnemu in privatnemu življenju. Nekatero uprašanja n. pr. o avtoriteti, rešitev socijalnega uprašanja rešiti se morejo le s pomočjo cerkve. Moderna država, vse javno in privatno življenje kr-

vavi iz stoterih ran; kje je zdravnik, da nas ozdravi? Mi katoličani ga poznamo.

Kako drugačno, lepo, mirno bi bilo, ako bi hotelo človeštvo spoznati, kje je rešitev; kako bi napredovalo, ako bi bilo edino v principih, v mislih, kako bi živelo v miru, katerega dandanes pogreša. Človeštvo vidimo v nečem nemiru, ni zadovoljno s sedanjim položajem, vse kriči le „naprej, naprej“, vse politično, socijalno, literarno življenje označi se v nečem zapredku. Videčim ono gibanje, delovanje, željo po napredku, spominjamo se nehoté besed sv. Avguština: „Inquietum est cor nostrum, donec requiescat in Te Deus.“ Toda ono gibanje in delovanje je brez Boga, je celo proti Bogu; moderno življenje noče spoznati Boga, večno resnico, v kateri je ves napredek. Boj in želja človeštva po napredku ne daje upanja do zmage, je potovanje po puščavi, kjer pogine, je razmotrivanje in mišljenje brez vspeha, ako ne izhaja od glavnih principov večne resnice, ako noče biti za cerkev, ako noče biti s cerkvijo, ampak brez katoliške cerkve ali celo proti nji.

Edino rešitev moderni državi ponuja in daje katoliška cerkev. ona je edina, trdna, nepremagljiva skala, v katero se zaganjajo napadi nevernega sveta, da bi jo razrušili, ona sama nas bode rešila. Da pa pridemo do rešitve, do zmage moramo začeti s „katoliško reakcijo“ v javnem in privatnem življenji; začeti moramo z reakcijo v družini, v šoli, pri duhovstvu in učitelstvu, pri volitvah in v zboru, v političnem, socijalnem in literarnem življenju. No bati se napadov od nasprotniške strani, ne očitanja, da kalimo ljubi mir, kajti življenje katoličana je vedni boj z notranjim in zunanjim sovražnikom. Katoliška cerkev, katera je rešila človeštvo verig sužnosti in paganstva, rešila je bode tudi novodobnega neverstva.

Dopisi.

Bate 25. julija. O požaru v Ravnem pri Batah dne 9. julija prinesla je „Soča“ v št. 28. dopis, v katerem sporoča, da je ogenj 13 gospodarjem provzročil ogromno škodo. Ogenj vstavili so pri hiši št. 25. Dne 24. julija ob 3. urah popoldne, ravno 15. ti dan po prvemu požaru, prikaže se vnovič ogenj in si izbere za žrtev hiše: št. 26 in 27 in gospodarsku poslopja obeh gospodarjev. Enemu gospodarju so del hiše rešili na pomoč prihitelvi gasilci, vendar je temu ogenj prizadjal večjo škodo, kot drugemu, kateremu je vse zgorjelo. Strah nadvlada vsa soseska, odkar se je raznesla po drugim požaru govorica, da so o božičnih praznikih videli nad vasjo tri luči, ki gotovo ne pomenijo družega, kakor tri požare v tem letu. Kedar vendar enkrat se ljudstvo zuebi vraž?

Provzroč-na škoda obeh požarov je toliko bolj občutljiva, ker soseska nima stavbnega lesa, vkupiti si ga pa pogoreleci, ker večinoma že poprej reveži, ne upajo. Občinski zastopniki vložili so pri sl. c. kr. okr. glavarstvu prošnjo, da bi pogoreleci vdobili stavbeni les iz trnovskega gozda brezplačno. Nadjamo se, da bo sl. c. kr. okr. glavarstvo to prošnjo podpiralo, kakor je blagovoljno dovolilo pobiranje milodarov za pogorelece.

Omeniti moram še nekaj. Na spomlad dobili smo za našo občino od komisije za pogodzovanje Krasa več tisuč drevesc, katere smo lepo posadili in katere že lepo rasejo. Zdaj, ko tako živo občutimo pomanjkanje stavbnega lesa, se kesamo, da nismo že v prešnjih letih bili pridni. Vendar boljši pozna kakor nobenkrat!

Iz Soške doline 30. julija. Lepo reči moramo čntiti Slovenci na deželi od gospodov, ki živijo v mestu. Čujemo namreč, da ima v kratkem biti občni zbor političnega društva „Sloga“, in čujemo tudi, da pri tem zboru bode naskok na gosp. viteza dra Tonkljija in če treba tudi navad „Mladoslavencev“ na „Staroslavence“. Tukaj je treba, da omenimo, da prepira smo Slovenci po deželi že siti. Odkod prihaja te prepir, nočemo vprašati, ker znano je, da je med Slovenci tudi dovolj gradiva in vzroka za prepir. Ali tukaj moramo svariti svoje gospode v mestu in drugod, naj pazijo, da prepir ne bo imel slabih nasledkov. Gotovo je, da marsikdo ne nahaja svojega dobička iz sedajnega položaja, ali vprašanje je, ali bi se sprememba sedajnih razmer naš mil narod ne imel zgube. Poglejte le, če se na primer postavijo na krzilo naši domaći barki možje, ki imajo manj vpljiva v vladajočih krogih, kakor ga ima na primer — recimo le očitno — gosp. vitez dr. Jos. Tonkli. Nasledek bi bil, da bi Slovenci ne dosegli tega, kar po gosp. dr. Tonklju skoraj gotovo dosežejo. Pa naj molčim v slučaju, da bi se dr. Tonklju zgodila kaka nesreča — in teh je lahko več! — tadjaj smo Slovenci popolnoma zapuščeni, tudi če vdobimo kot voditelja katerokoli osebo, ki je med narodom na glasu. Več ne rečem, ker vpljiv navzdolj še ni vpljiv navzgor. Sapienti sat!

V Trstu 29. julija... Rad bi vam pisal marsikaj iz našega mesta, ali med drugim bi akoraj ne vedel kje začeti, ker v velikem mestu, kjer je vse živo, se toliko reči zgodi, da ena drugo zakriva. Male veljave je to, če vam povem, da pri nas večkrat ogoraj v oni ali drugi hiši pokaže svojo razdejalno moč. Ali hvala Bogu, pri nas se skoraj vsak požar koj v začetku vduši, in če je kaka škoda, jo že zavarovalna društva pokrijejo.

Pa to ni namen mojega sedajnega dopisa, kakor ne, da bi slovensko ljudstvo opozorjal na dobrote zavarovalnih društev, ki škodo skoraj neobčutljivo napravljajo zavarovalcu; moj namen je ves drug. Tukej se namreč veliko govori o razpustu italijanskega društva „Pro Patria“; o tem, da je dotični dekret podpisal namestniški svetovalec gosp. Al. Reya v imenu gosp. namestnika. Res, ta faktum se različno tolmači, pa državna moč je velika dovolj, da se zaprečijo vsi pojavi, ki so državnemu obstoju nasproti. Z razpustom društva „Pro Patria“ je ob enem zbežala italijanska univerza tržaška, so zbežale demonstracije prihodnih tržaških vseučiliščnjakov in še marsikaj družega. Čital sem nekaj v nekem slovenskem listu, morebiti je bila prav „Soča“, da bi tržaški vseučiliščnjaki, ki bi bili prej ko ne po večini izraelskega rodu, večkrat občutili izraelsko kazen kamenjanje, če bi namreč ne delali svoje izlete po „veliki luži“ ampak po kamenitem „Krasu“. Tukaj morajo biti tržaški židi le hvaležni visoki vladi. Hvaležni biti čemo pa tudi mi Slovenci, da nam niso djali bolh v našo posteljo, in hvaležna mora biti stvar sama, kajti Trst je primeren le za tržišče, ne pa tudi za vseučilišče.

Politični razgled.

Notranje dežele.

Nov razpor mej vlado in katoličani na Ogerskem. Vlada namerava ravnateljem internata pri državni katoliški gimnaziji v Budimpešti imenovati šolskega nadzornika Erödija. To je pa vzbudilo veliko nejevoljo mej katoličani na Ogerskem, ker je Erödi 1871. leta bil sprejet v prostozidarsko zvezo. Katoliški listi predbacivajo vladi, da hoče preslepiti kralja, predlagajoč Erödija. Kralj gotovo ne bode imenoval tega moža, če ga prav pouče. Odločno zahtevajo, da se opusti ta kandidatura, ali pa povrne katoliškemu fondu posojilo, s katerim se je osnoval ta zavod. Vlada bode najbrž opostila to kandidaturo, da se izogne daljšim neprijetnostim.

Češko-nemška sprava. Nemški eksekutivni odbor v Pragi je sklenil, da se Nemci ne udeležijo razstave v Pragi, če se sprava jeseni ne dožene. Temu sklepu pridružili so se tudi nemški veleposestniki. — Da bi se sprava jeseni dognala, ni misliti, kajti deželni zbor bo imel premalo časa, da bi rešil vse mnogoštevilne predloge. — „Politik“ piše, da sedaj gre za to, da bi Čehe omečili za tako spravo, kakor jo Nemci hočejo. Čehi želé sporazumljenja z Nemci, seveda ne tacega kakor Nemci, temveč sporazumljenja na podlagi enakopravnosti obeh narodov.

Ker se češka bogoslovna fakulteta osnuje že bodoče šolsko leto na vseučilišču v Pragi, bojijo se Mladočehi, da bi narod pripoznal to pridobitev kot vspeh staročeške stranke. Zato povdarjajo „N. L.“, da je pač žalostno, da je vlada to osnovo tako dolgo zavlekavala, ko so še celo Nemci zahtevali bogoslovno fakulteto na češkem vseučilišču. Prošnjo kardinala Schönborn-a in dr. Riegra zadnji dan zasedanja državnega zbora vslišal bi bil torej presvitli cesar še le vsled zahtevanja Nemcev! Kako vendar strast preslepi strankarje.

Novo češko kmetsko društvo. Namesto nedavno razpuščene kmetske zveze osnuje se novo društvo „Češka kmetska zveza za kraljevino Češko“. Predsednik novemu društvu bode mladočeški deželni in državni poslanec Janda, kakor je bil tudi razpuščenemu društvu.

Vojni minister baron Bauer. Zopet se širi govorica, da bode vojni minister povrnivši se s svojega dopusta dal ostavko. To so pa morda le želje nekaterih njegovih nasprotnikov.

Prezvzišeni vladika v Lincu izdal je v ožigled predstojajočim deželnozborskim volitvam poseben pastirski list, v katerem pozivlja vse vernike, da volijo le one može, katere bode nasvetoval katoliški volilni odbor.

Deželnim glavarjem za Solnograško imenovan bode najbrže liberalac. To bi bil torej sad vspeha dvornega svetnika Lienbacherja. Oni konservativci, katere je premamil ta dvorni svetnik, mu na tem gotovo ne bodo hvaležni.

Vnanje države.

Rim. „Osservatore Romano“ se pritožuje da so nekaj dni sem po vseh okoli vaticana stoječih hišah policijski zastopniki, ki pazijo na kretanje sv. Očeta. Zdaj hočejo predrzni Lahoni omejiti še celo njegov sprehod po vaticanskem vrtu.

Bolgarija. Poročila bolgarskih političnih listov zanikajo popolnoma vest nekaterih listov, da meni bolgarski knez princ Ferdinand zapustiti svoj prestol. Ruski vladi je mogoče princ Ferdinand „persona ingrata“, ona bi gotovo rajše videla v Bolgariji kakega ruskega princa. Mogoče se bode položaj v Bolgariji sedaj poboljšal, ko je Turčija vsled želje bolgarske vlade vstregla Bolgarom v Macedoniji; mogoče je tudi, da bode princ Ferdinand tudi od drugih vlad javno priznan. Angleški časniki trdijo, da se pričakuje v Bolgariji velik prevrat. Stambuloff namerja proglasiti princa Ferdinanda bolgarskim kraljem.

V Ameriki vršé se prevrati. V San-Salvador-u nastala je vstaja in zarotniki so otrovali predsednika; general Ezet si je pa prisvojil oblast. Nekatero srednje ameriške države sklenile so med seboj zvezo ter hotele izvoliti zveznega predsednika, katerega volitev bi se morala vršiti še le 15. septembra. Guatemala, Costarica, Honduras in Nicaragua so sklenile, da bodo s silo napravile zakoniti red v San Salvadoru in generala Ezeta prisilile, da se odpove oblasti. Nekateri listi trdijo, da je vsled tega vže nastal boj med Guatemalo in San-Salvadorjem, toda vladna vojna republike Guatemale prestopila je k upornikom San-Salvadorskim. — Med tem je nastal upor v Argentini in Chiliju v južni Ameriki; ker je pa vladna vojna prejela izdatne podpore, je bil upor hitro zadušen.

Domače novice.

Prezvzišeni knezonadškof goriški so dovolili vrtnikom svoje škofije, po oblasti ki jo imajo od sv. Očeta, mesne jedi vžiti dne 15. t. m. v petek, ker je tisti dan visoki praznik Vnebovzetja M. D.

Duhovne vaje za duhovnike goriške škofije začnejo dne 25. t. m. popoldne in se dovršijo dne 29. t. m. Kdor se teh duhovnih vaj želi vdeležiti, naj se oglasi do 22. t. m. pri preč. kn. Ordinarijatu ali pa pri vodstvu centralnega semenišča.

Dopolnilna volitev enega poslanca za goriški deželni zbor v volilnem okraju kmetskih občin: Tolmin, Bovec in Cirčno vršila se bode vsled odloka c. kr. namestništva v Trstu dne 30. avgusta t. l. v Tolminu. Sabota je za duhovščino Tolminskega glavarstva narbrže narprimruiši dan, da se volitve vdeleži — kali?

Na javnih potih prepovedane so, kakor poročajo, vse plesne veselice in sejmi. Kdor je bil primoran sejmni dan, ali o priliki javnega plesa potovati, bo pač vesel te prepovedi.

Vodja obrtnijske šole v Marianu, g. Karol Avgust Ribi postal je vitez Franco-Jožefovega reda.

Važno naznanilo. Podpisani naznanjemo sl. občinstvu sledeče:

Z ozirom na to, da že Bog zapoveduje: posvečuj zapovedane praznike, (to je nedelje in praznike), z ozirom, da človek tudi potrebuje počitka in ker so že po drugih mestih vpeljali navado, da imajo ob nedeljah in praznikih zaprte stacune, sklenili smo podpisani prodajalci manufakturnega in različnega (ohin-cagliariškega) blaga, da bomo imeli počeni z 3 avgustom t. l. naše stacune zaprte vsako nedeljo in zapovedani praznik. Razglašamo ta naš sklep po časo-

pisih, da sl. občinstvo, ki je morda dozda ob nedeljah in praznikih pri nas različnega blaga nakupovalo, to dočasno zve, ter zanaprej le med tednom vkupuje.

V Gorici dne 17. julija 1890.

Sledijo podpisi.

(Želati bi bilo, da ta hvalevredni sklep, katerega so vsi prodajalci za obleko in raznoteri drobiž, razen dveh podpisali, razglasijo č. gg. dušni pastirji. Marsikedo bo potem doma pri službi Božji, ki drugaki pride v mesto po štacunah pohajkoveti. Ur.)

Razne vesti.

Sv. Oče posestnik na Francoskem. Nedavno je umrla markiza de Blessin Belliere in je sv. Očetu zapustila lepo palačo v Parizu, na deželi pa prostoren grad Morenil z lepo kapelico in obširnim posestvom.

Ces. kr. konjerejska družba v Gradci je dobila doslej že več daril, da jih razdeli v razstavi stajarskih konj v Gradci. Pravitli cesar odločil je darilo za najboljšega konja kmečkega konjereja 100 cekinov. Po vrhu vdobi pa še srebrno škatljo, v kateri so vloženi cekini.

Cena konju. Vojvoda Portlandski ima žrebec, za katerega mu je avstrijska vlada 180.000 goldinarjev ponudila, toda vojvoda je odvrnil, da ne da konja za celo ogersko kraljestvo.

Še bo kedaj bolje, ako si ustanovimo katoliško društvo; voditelji pa naj bodo 4 doktorji: u k, račun, delo, varčnost. Ta imena se razlagajo nekako tako: s pridnim nčnjenjem naj si zbistvi glavo vsak, da bo razumel svoj posel; račun naj, koliko je vredno, ako zvesto dela in zaslužek varčno obrača. Nadzoruje naj pa 4 doktorje strah Božji.

Car Aleksander III. prevzel je razsodbo glede prepira mej Francosko in Holandsko ob obostranski meji v Guyani. Francosko veleposlanstvo in Holandsko poslanstvo izročili sta mu vsa pisma, dotikajoča se tega mejnega prepira.

Češka teologična fakulteta ustanovila se bode počeni s letom 1891 na češkem vseučilišču vsled naredbe cesarjeve.

Požar. Iz Trsta se poroča, da je lekra iz železničnega stroja zanetila gozdlič v rebri med Barkovljem in Miranarom. Gosdič, ki je lastnina južne železnice, je popolnoma pogorel.

Veliki požar nastal je 20. julija v „Comercial-Hotel“-u v Denveru v državi Colorado, kakor se poroča iz Novega Jorka. V osodepolni noči spalo je nad 100 oseb v tem poslopu, samo 12 mogli so rešiti z velikim naporom, vsi drugi našli so smrt v plamenu. Požar bil je tako silen, da niti požarni gasilci niso mogli blizu. Več gasilcev ponesrečilo se je vsled dima in hude vročine.

Nevihta. Iz Bruselja se poroča 16. julija: Strašna nevihta s točo je divjala včeraj zvečer čez Anglijo, Belgijo, Holandijo in severno Francijo. Toča je merila v primeru eden centimeter. V Belgiji je zdrobila vsa polja. V mnogih krajih je pretrgala brzozjavni promet. Več ljudi je ubila strela.

Tobak škoduje zlasti mladini, to spozna gotovo lahko vsak. V Ameriki se sklenili ostro postaviti, ki prepoveduje kaditi pred 16. letom. Kdor proda otroku pred 16. letom cigarete ali tobak, tak se kaznuje do 100 glđ. in čez. Vsak otrok se kaznuje, ako ga zasadijo, da je kadil, še zaporom v ječi do 14 dni. Stariši, ki v tem oziru dajejo otrokom potuho, poklčejo se tudi lahko na odgovor. Škoda, da je ta postava samo v Ameriki.

„Rimski Katolik“. Izšel je III. zvezek tega izvrstnega lista še sledečo vsebino: Naši realisti pa realizem: Vvod. Realizem - iz česa se izvaja in kaj je. Tudi umetnik mora biti realist. Glavna točka, v kateri se ločimo od prvih realistov. Realisti, ki niso realisti. — Narodno prvaštvo. Kako naravno je človeku pokoriti se viši oblasti. Ljudski tribunali. Narodni prvaki. Lastnosti narodnih prvakov. Ali imajo slovenski liberalci te lastnosti. — Katoliški duhovnan pa volitve. — Slovenski katoliški šahod. Spet ljudska šola. Kako slovenski „zavezni“ učitelji pišejo in mislijo: „Napredek“ naših učiteljskih „zaveznikov“. Katere liste pedpirajo učiteljski „zavezniki“. Njih nazoni o duhovnikih. Dve besedi za sklep. Reakcija. — Pisma brezvercu o najvažnijih filozofskih in verskih vprašanjih. — IV. Nazor novodobne Kantove šole o početku sveta. Pojem večnosti. Nadaljni razlogi za bivanje Boga. — Socijalistični skrajni nazoni o ženstvu. — Aksakov. — Solovjev o ruski cerkvi. — Sv. Pavel razlaga razna politiška in nepolitiška vprašanja: III. Polemika sv. Pavla. — Liatek: Iz-

— dnevnika Stefana Hodulje; Akademija 19. veka „Brus“. — Raznoterosti: Katoliške šole v Bolgariji. — Naše teló in mi. — Česki glas o „Rimskem Katoliku“. — Zaupnici. — Iz navedenega obsega vidimo, kako raznoverstno gradivo nam pač podarja R. K., radi česar ga vsem priporočamo.

Vabilo h koncertu v proslavo Nje c. in kr. Visokosti gospé nadvojvodinje Marije Valerije in Nje c. in kr. Visokosti nadvojvode Franc Salvatorja nevenljivemu spominu vzvišene poroke v izvršitev najudaneje poklonjenemu po „pevskem društvu v Šturij.“ v nedeljo 3. avgusta 1890 na vrtu gospoda Josipa Širca.

Vpored: 1. Nagovor. — 2. Nedved: „Pozdrav“, moški zbor. — 3. Radoslav Silvester: Prolog — 4. Cesarica. — 5. Sattner: „Studenčku“, mešan zbor. — 6. Vašak: „Oj radostno potovanje“, osmospev. — 7. Sattner: „Majniku v pozdrav“, mešan zbor. — 8. „Mlatiči“, moški zbor. — 9. Nedved: „Popotna“, osmospev. — 10. Sattner: „Opomin k petju“, mešan zbor. — 11. Zajc: „Frankopanka“, moški zbor. — 12. Nedved: „Na goro“, mešan zbor. — 13. A. Kržič: „Zamunjeni vlak“. — Veseloigra v petih oddelkih. V vedrilo potem nadaljevanje petja na vrtu. Začetek ob 1/2 6. uri zvečer. Ustop 20 kr., sedež 10 kr. K prav obilni vdeležbi vabi Odbor.

Vabilo k velikemu koncertu katerega priredi „Slovensko pevsko društvo“ v nedeljo 10. avgusta 1890 v Mariboru.

A. Ob 10. uri popoldne glavna pevska vaja v dvorani Mariborske čitalnice. — P. n. pevkinje in pevce prosimo, naj pridejo o pravem času, da se zamorejo pevske vaje vdeležiti.

B. Ob 12. uri popoldne VI. veliko zborovanje se sledečim vporedom: I. Pozdrav predsednika. II. Poročilo tajnika. III. Poročilo blagajnika. IV. Poročilo računskih preglednikov. V. Spremenitev društvenih pravil. VI. Volitev a) predsednika in odbora, b) računskih preglednikov. VII. Razni nasveti.

C. Ob 1. uri popoldan skupni obed na vrtu gostilne „Gambriushalle“, pri kojem svira godba.

D. Vpored velikega koncerta na vrtu gostilne „Gambriushalle“. 1. „Slomšekova koračnica“, svira godba Handl. — 2. „Pevčeva molitev“, moški zbor, A. Nedved. — 3. „Nachtigallen-Lied“, svira godba Suppé. — 4. „Slovan na dan“, mešan zbor, A. Volarič. — 5. Fantazija iz operete „Hubička“, svira godba Smetana. — 6. „Žene mrak se“, moški zbor, A. B. Towačowsky. — 7. Ouvertura k operi „Die Hexe von Boisy“, Zajc. — 8. „Po zim iz šole“, mešani zbor, H. Sattner. — 9. „Ljubica“, četvorka, svira godba Blaschke. — 10. „Domovini“, velika kantata za moški zbor se samo- in četverospevi in spremljevanjem orkestra, A. Foerster. — 11. „Albrechtsmarsch“, svira godba Schneider. — 12. „Poročni zvon“, mešani zbor, Dr. G. Ipavec. — 13. Varijacija za 2 roga, svira godba Lubin. — 14. „Brezi jadr“, moški zbor, Dr. B. Ipavec. — 15. „Kozakenritt“, hitra polka, Millöcker. — 16. „Križarji na morju“, veliki mešani zbor, Bazin-Bendl. — Začetek točne ob 5. uri popoldan. — Vsopnina: a) za nede 1 gld., za celo obitelj 3 gld.; b) podpirajoče ude 50 kr.; za dijake 30 kr.; c) kmete 30 kr.; d) pevci prosti. Koncerta se zamorejo vdeležiti p. n. udje, povabljeni in vvedeni gostje.

E. Po koncertu prosta zabava s petjem in godbo. Pri prosti zabavi nastopijo posamezna pevska društva in svira godba.

Schwarze Seidenstoffe

von 60 kr. bis fl. 11,85 p. Meter — glatt und gemustert (ca. 150 versch. Qual.) — versendet roben und stückweise porto- und collfrei das Fabrik-Dépot G. Henneberg (K. u. K. Hofhof), Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

Preselitev.

Lekarnica Kürner preseli se v saboto dne 2. avgusta t. l. z Travnika v Franc-Jozefovo ulico v tiste prostore kjer je bila lekarnica Braunizer.

Naznanjaje to preselitev, nadja se podpisani, da ga bode sl. občinstvo tudi nadalje podpiralo.

Vdani R. Kürner.

„Unio catholica“

vzajemni zaved za zavarovanje škod na Dunaji, I., Bäckerstrasse 14.

koncesijovan vsled ministerske naredbé z dnom 28. februarja 1889.

Zaved zavaruje:

Premakljivo in nepremakljivo premoženje proti škodi po požaru, streli in eksploziji — za taka zavarovanja jamčijo solidarno prvi vzajemni zavarovalni zavodi, kateri so člani razdelilnega društva vzajemnih zavarovalnic. Vsled zveze z vzajemnimi zavarovalnimi zavodi zamore „UNIO“ zavarovanja v največi vrednosti sklepati in daje na podlagi te zveze svojim zavarovancem največjo varnost. Vsakoletni prebitel: razdelil se bude med zavarovance.

Zaved vpeljal je tudi novo, doslej še ne poznato stroko zavarovanja, namreč:

Zavarovanje cerkvenih zvonov proti prelomu ali razpoku. V to stroko spadajo one škode, katere auso nasledki požara, temveč ki nastanejo vsled drugih katerih-koli slučajev. K vdeležbi v tej zavarovalni stroki vabijo se vsi prečastiti cerkveni predstojniki.

Tudi posreduje zaved pri prvih vzajemnih zavarovalnicah

zavarovanje na življenje in proti nezgodam.

Vprašanja glede zavarovanj blagovolijo naj se podpisaneu glavnemu zastopu ali pa okrajnim gospodom zastopnikom došiljati.

Zastopništva po deželi oddajamo zaupnim osobam, katere se naj pismeno ali ustno pri podpisnem glavnem zastopu oglašé. Za Gorico imenovan je gospod M. Korsič našim zastopnikom.

Trst, meseca julija 1890.

Glavni zastop zaveda „UNIO CATHOLICA“ v Trstu

za Primorsko in Dalmacijo.

MATKO MANDIČ

VINSKE IN SADNE STISKALNICE

najnovejše sestave prav pripravne in za 20% bolj močne kot druge.

NA DERŽAVNI SADNI RAZSTAVI NA DUNAJU

meseca oktobra 1888 kot najboljšie spoznane in s Pervim darilom obdarovane.

MLINE za grozdje in sadje

izgotovljajo in prodajajo

Ph. Mayfahrt et Co.

Fabriken landwirthschaftlicher u. Weinbau-Maschinen-Eisengiesserei und Dampfhammerwerk

Dunaj II, Frankfurt a. M. u. Berlin N.

KATALOGI in usako pojasnilo na zahtevanje gratis in franko.

— Sposobni zastopniki se iščejo ter dobro plačajo. —

Posilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebrti. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja.

Posilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

V samih osmih letih po iznajdbi na stotine priznanj pridobila si je: Rih. Gaertner-jeva tekoča francoska likavna mast za čevlje.

V eni minuti svetijo se čevlji kot zrcalo, ne da bi jih krtačil. Pomažejo se čevlji samo s to mastjo in v trenutku postanejo in ostanejo tudi črni in svetli saj za 8 dni. Mokrota jej nič ne škodi, da ta mast zabrani celo, da se čevlji tako lahko ne premočijo. Priporoča se posebno veleč. duhovščini, p. n. oficirjem, oskrbnikom, logarjem in sploh vsakemu. Pri c. in kr. vojakih je že davno v navadi. — Tudi konjska oprava vstí se lepo — tem mazilom.

Posilja se prosto pošt.: 2 skl. za 1.30, 6 skl. za 3 in 12 skl. za 4.80

Kemična tovarna RIH. GAERTNER, c. in kr. vojar eskerbovalec, Wien, Giselstrasse 4.

Prodaja se pri večih kupcih, usnarjih in čevljarjih. V Gorici ima zalogo: EMILIO GENTILI, Via Signori.

Odlikovanje z svetovnih razstav:

v Londonu 1862, Parizu 1867, na Dunaji 1873 in spet v Parizu l. 1878.

Prodaja klavirjev s plačilom na obroke.

Klavirji za koncerte in za dom, kakor tudi pianini iz slavno znane firme: Gottfried Cramer, Wilh. Mayer na Dunaji prodajajo se po 380 gl., 400 gl., 450 gl., 500 gl., 550 gl., 600 gl. in 650 gl.

Klavirji drugih firm po 280-350 gl.: pianini drugih firm od 350-600 gl.

Dobijo se vedno v

A. Thierfelder-jevi

prodajalnici in posojilnici klavirjev na Dunaji, VII, Burggasse 71.

(JAKO ZNIZANE CENE)

Coppag & Skert

Glavna Zaloga

Semeniško ulice 12.

obče poznata trgovina knjig, muetnin, muzikalij in papirja

Podružnica

Na Travniku 14.

v Gorici.

Priporoča slavnemu občinstvu svoje pomnoženo zalogo uradnega, listonega, tiskarskega in zavojnega papirja.

Največa zbirka vradnih, šolskih, risalnih in slikarskih potrebščin.

Mnogobrojna zbirka mašnih in molitvenih knjig.

Trgovcem in prekupcem še poseben odbitek

(TOČNA POTREŽBA)